

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΕΩΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Τῶν κ. κ. BENTON F. MASSELL καὶ PAN. A. YOTOPOULOS

Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Stanford Καλιφορνίας

Ὁ Κωνσταντῖνος Μιχαλόπουλος, εἰς ἓν τελευταῖον τοῦ ἄρθρου (1), ἐξετάζει τὸ ἄριστον μέγεθος τῆς μεταναστεύσεως ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀπὸ μίαν ὑπανάπτουσαν χώραν, ὀρίζων τοῦτο ὡς τὸν ρυθμὸν τῆς μεταναστεύσεως, ὁ ὁποῖος συντελεῖ εἰς τὴν μεγιστοποίησιν τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος τῶν παραμενοντῶν εἰς τὴν χώραν κατοίκων. Εἰς τὸ ὑπόδειγμά του διακρίνει τὴν ἐργασίαν εἰς εἰδικευμένην καὶ ἀνειδίκευτον. Ὅλοι οἱ ἀνειδίκευτοι ἐργάται παραμένουν εἰς τὴν χώραν, ἐνῶ οἱ εἰδικευμένοι δύνανται νὰ μεταναστεύσουν. Περαιτέρω ὑποθέτει, ὅτι ἔχει ἐπιτευχθῆ πλήρης ἀπασχόλησις εἰς τὴν χώραν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὸ ἐγγώριον προϊόν προσδιορίζεται κατὰ μοναδικὸν τρόπον ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰδικευμένων ἐργατῶν, οἱ ὁποῖοι παραμένουν εἰς τὴν χώραν. Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ λοιποὶ συντελεσταὶ παραγωγῆς ὑποτίθενται σταθεροί. Πέραν τῶν ἀνωτέρω ὑποθέσεων, ἀποδέχεται καὶ τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι οἱ μετανάσται ἐμβάζουν μέρος τοῦ εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν κτωμένου εἰσοδήματός των. Συνεπῶς, τὸ συνολικὸν εἰσόδημα ἰσοῦται μὲ τὸ ἄθροισμα τοῦ ἐγγωρίου εἰσοδήματος σὺν τὰ μεταναστευτικὰ ἐμβάσματα. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ τοῦ ὑποδείγματος καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἢ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀπασχόλησις ἀποτελεῖ σταθερὸν ποσοστὸν τοῦ εἰς τὴν χώραν διαμένοντος πληθυσμοῦ, ὁ Μιχαλόπουλος συμπεραίνει, ὅτι τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα τῶν παραμενοντῶν εἰς τὴν χώραν κατοίκων μεγιστοποιεῖται, ὅταν ἡ μετανάστευσις λαμβάνῃ χώραν μέχρι τοῦ σημείου, τὸ ὁποῖον παριστᾷ τὸ μέγιστον προϊόν ἀνὰ ἐργάτην, ἀπασχολούμενον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἄριστον μέγεθος τῆς μεταναστεύσεως.

Ἐὰν δὲν ὑπείσέλθουν εἰς τὸ ὑπόδειγμα τὰ μεταναστευτικὰ ἐμβάσματα τὸ συμπέρασμα τοῦ Μιχαλοπούλου εἶναι τετριμμένον. Εἰς τὴν ἀντίθετον περίπτωσιν τὸ συμπέρασμά του εἶναι ἐσφαλμένον. Θὰ ἀποδείξωμεν ὅτι τὸ ἄριστον μέγεθος τῆς μεταναστεύσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐπιπέδου τῶν μεταναστευτικῶν

1) C. Michalopoulos: «Labor Migration and Optimum Population», εἰς *Kykos* XXI, 1968, Fasc. I, pp. 130-46.

έμβασμάτων. Αρχίζομεν τὴν ἀπόδειξιν διὰ καταστρώσεως τοῦ ὑποδείγματος, παραδεχόμενοι τὰς αὐτὰς ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας ἐχρησιμοποίησε καὶ ὁ Μιχαλόπουλος.

$$\text{Γράφομεν:} \quad Q = F(S_h, U) \quad (1)$$

$$R = g(S, S_h) \quad (2)$$

ἔνθα,

Q : Τὸ ἐγχώριον προϊόν, R : τὰ μεταναστευτικὰ ἐμβάσματα, S_h : ἡ εἰδικευμένη ἐργασία ἀπασχολουμένη εἰς τὸ ἐσωτερικόν, S : ἡ συνολικὴ εἰδικευμένη ἐργασία, U : ἡ ἀνειδίκευτος ἐργασία. Τὸ συνολικὸν εἰσόδημα Y καὶ ἡ συνολικὴ εἰς τὸ ἐσωτερικόν ἀπασχολουμένη ἐργασία δύνανται νὰ γραφοῦν:

$$Y = Q + R \quad (3)$$

$$L = S_h + V \quad (4)$$

Τὸ εἰσόδημα ἀνὰ ἀπασχολούμενον εἰς τὸ ἐσωτερικόν, V , γράφεται:

$$V = \frac{Y}{L} \quad (5)$$

Τὸ ὑπὸ τοῦ Μιχαλοπούλου τιθέμενον πρόβλημα εἶναι ἡ μεγιστοποίησις τοῦ V ἐν σχέσει πρὸς τὸ S_h . Παραγωγίζοντες λαμβάνομεν:

$$\frac{dV}{dS_h} = (S_h + U) \left(\frac{df}{dS_h} - \frac{dg}{dS_h} \right) - [f(S_h, U) + g(S - S_h)] = 0 \quad (6)$$

Δι' ἀντικαταστάσεως λαμβάνομεν:

$$M_h = V + M_r \quad (7)$$

ἔνθα, M_h = τὸ ὀριακὸν προϊόν τῆς εἰς τὸ ἐσωτερικόν ἀπασχολουμένης εἰδικευμένης ἐργασίας καὶ M_r = τὰ ὀριακὰ μεταναστευτικὰ ἐμβάσματα.

Ἡ ἐξίσωσις (7) δεικνύει ὅτι τὸ ἄριστον ἐπίπεδον μεταναστεύσεως ἐπιτυγχάνεται εἰς τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ ἐγχώριον ὀριακὸν προϊόν τῆς εἰδικευμένης ἐργασίας ἰσοῦται πρὸς τὸ ἄθροισμα τοῦ ἐγχωρίου μέσου προϊόντος καὶ τῶν ὀριακῶν μεταναστευτικῶν ἐμβασμάτων τῆς εἰδικευμένης ἐργασίας. Τοῦτο δύνανται νὰ διαπιστωθῇ εἰς τὸ σχῆμα 1, ἔνθα ἡ εἰς τὸ ἐσωτερικόν ἀπασχολουμένη εἰδικευμένη ἐργασία καὶ ἡ συνολικὴ τοιαύτη παρίστανται ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῶν X καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ ὀριακὸν προϊόν ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῶν Y . Ὅταν τὰ ὀριακὰ μεταναστευτικὰ ἐμβάσματα ἰσοῦνται πρὸς τὸ μηδέν, τότε ἡ συνθήκη διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἀρίστου εἶναι: ὀριακὸν ἐγχώριον προϊόν τῆς ἐργασίας = μέσον ἐγχώριον προϊόν τῆς ἐργασίας.

Ὅσον ἡ εἰδικευμένη ἐργασία εἶναι μεγαλυτέρα τοῦ OD , τόσοσιν συμφέρουσα εἶναι ἡ μετανάστευσις (δοθείσης τῆς συναρτήσεως ἀριστοποιήσεως τοῦ

Μιχαλοπούλου) ακόμη και όταν τα όριακά μεταναστευτικά έμβάσματα Ισοϋνται με μηδέν. Το άριστον μέγεθος τής μεταναστεύσεως παρίσταται υπό του DQ .

§

Ειδικευμένη εργασία

Όταν τα όριακά μεταναστευτικά έμβάσματα είναι μεγαλύτερα του μηδενός, εάν, λ.χ., Ισοϋνται προς CB , το άριστον μέγεθος τής εις το έσωτερικόν άπασχολουμένης ειδικευμένης εργασίας θα είναι $OA < OD$ και το άριστον επίπεδον τής μεταναστεύσεως θα υπερβαίνει το DQ .

Εάν η καμπύλη τών όριακών μεταναστευτικών έμβασμάτων είναι όριζοντία, το άριστον επίπεδον τής άπασχολήσεως τής ειδικευμένης εργασίας θα είναι ανεξάρτητον του μεγέθους του συνολικού εργατικού δυναμικού, ως τούτο προκύπτει εύκόλως εκ τής έξισώσεως (7) η του σχήματος 1. Έν τούτοις, είναι εύλογοφανής η υπόθεσις ότι, τουλάχιστον πέραν ενός σημείου, η όριακή καμπύλη κλίνει προς τα κάτω. Εις αυτήν την περίπτωση, το άριστον επίπεδον τής άπασχολήσεως ειδικευμένης εργασίας θα είναι αύξουσα συνάρτησις του μεγέθους του εργατικού δυναμικού.

Συνήθως, πολλοί μετανάσται — εργάται αφήνουν τας οικογενείας των εις την χώραν των. Τα μεταναστευτικά έμβάσματα άπευθύνονται προς τα μέλη τών οικογενειών των. Κατά συνέπειαν δέν είναι ρεαλιστικόν να υποθέσωμεν, ως κάμνει ο Μιχαλόπουλος, ότι τα μεταναστευτικά έμβάσματα άποτελοϋν πληρωμάς και εκ παραλλήλου ότι ο λόγος τής εις το έσωτερικόν άπασχολήσεως προς το σύνολον του εις το έσωτερικόν διαμένοντος πληθυσμού είναι σταθερός. Αντιθέτως, φαίνεται ρεαλιστική η υπόθεσις, ότι ο άνωτέρω λόγος είναι φθίνουσα συνάρτησις του επιπέδου τής μεταναστεύσεως. Εάν γίνη άποδεκτή η υπόθεσις αυτή, το ύπολογισθέν άνωτέρω ύψος τής μεταναστεύσεως θα διαμορφωθή εις κατώτερον επίπεδον⁽²⁾.

2) Το άριστον επίπεδον τής μεταναστεύσεως θα διαμορφωθή επίσης εις κατώτερον επίπεδον εάν η συνάρτησις άριστοποιήσεως, συνίσταται εις την μεγιστοποίησιν του εισοδήματος εν σχέσει προς το σύνολον του πληθυσμού (περιλαμβανομένων και τών μεταναστών).